

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Бесага В.Р.

студент,

Науковий керівник: Біліченко П.Г.

кандидат педагогічних наук, доцент,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

МІСЦЕ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СИСТЕМІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Сучасний етап реформування загальноосвітньої школи все більше потребує постійного духовного самовдосконалення особистості й збагачення інтелектуального потенціалу як найвищої суспільної цінності. Сьогодення вимагає формування у підростаючого покоління любові до традицій, звичаїв наших предків. Нині, коли перед педагогічною наукою і всіма ланками освіти стоїть це складне відповідальне завдання, в науково-практичному досвіді В.О. Сухомлинського можна знайти джерела і шляхи для їх успішного розв'язання.

Василь Олександрович Сухомлинський – педагог-гуманіст, член-кореспондент Академії педагогічних наук СРСР, Герой Соціалістичної Праці, Лауреат Державної премії України, є одним з найосвіченіших педагогів свого часу.

Принцип народності у вихованні Сухомлинського глибоко гуманістичний і інтернаціональний. Вирішуючи проблеми виховання на міжособистісному рівні, у міжнаціональних відносинах педагог дотримувався наступних заповідей:

- бережи недоторканність, вразливість іншої людини;
- не змішуйте зло і людські слабкості, борись проти зла;
- не безчесть гідність іншої – це зло;
- нерозумне, холодне слово може вразити – знай це;
- дороге «наше» – це цінності всього суспільства.

Педагогічний прогрес В.О.Сухомлинський ставить у залежності від вивчення і освоєння скарбів народної педагогіки. У педагогічному середовищі ідеї В.О Сухомлинського не відразу знайшли визнання. Його установка на виховання дитини в дусі загальнолюдських цінностей – добра, совісті, співчуття були розцінені як проповідь аполітизму. Тому йому довелося випробувати чимало несправедливих звинувачень і

цькування, але тим не менш висловлені ще в 60-ті роки ці ідеї набули виняткової актуальності в наступні роки.

Для В.О. Сухомлинського рідне слово найбільш значуще з усіх засобів виховання. Ідеї народної педагогіки при вивченні рідної мови і бесідах рідною мовою отримали розвиток в його працях. Гуманіст постійно нагадував учителям і батькам: «Словом своїм діди і прадіди наші передавали нам свої заповіді, свою любов до рідного краю і насамперед – любов до рідної мови». Через знання рідної мови відбувається духовна єдність підростаючого покоління з народом. Багатство, втілене в скарби мов інших народів, залишається для людини недоступним, якщо вона не опанувала рідну мову, не відчула її краси. На його думку, мовна культура людини – це дзеркало її духовної культури [3].

В.О. Сухомлинський пишався розквітом всіх народних мов, завжди цінував їх своєрідність. Своім прикладом спонукав вихованців до шанобливого ставлення до мови народу, який створив безсмертну культуру. На думку В.О. Сухомлинського, сама висока і свята місія народного педагога – навчити молоде покоління шанувати все створене поколіннями попередників, кожне з яких влила свою краплю в той океан, який представляє собою духовну культуру етносу.

Філософські та поетичні традиції українського народу також мали вплив на формування його педагогічної системи.

Прислів'ям, загадкам, пісням, казкам В.О. Сухомлинський надавав великого значення в своїй педагогічній діяльності як основним засобам народної педагогіки. Ставлення Сухомлинського було настільки захопленим до народних прислів'їв, як до педагогічних мініатюр, що по їх зразкам він створював свої афоризми. Він вважав ефективними народні форми збереження і поширення педагогічної мудрості. Любив разом з дітьми співати народні пісні, розповідати їм казки, організовував народні гуляння, свята. Його учні самі придумували казки, писали твори з прислів'ями, розв'язували народні завдання-загадки. В. Сухомлинський бачив у кожній дитині особистість, тонку душу поета, домагався того, щоб у ній заграла поетична струна, відкрилося джерельце творчості. Працюючи з дітьми над складанням казок, педагог учив їх знаходити свої слова, доводив, що про весняне сонечко, бджолу, гілочку можна скласти кілька казок, сюжет кожної буде цілком самостійний. У статті «На трьох китах» В. Сухомлинський наводить зразки казок, вибраних із десятків інших, які мають однакову назву. Для вчителя складання казок було, так би мовити, критерієм оцінки образного розвитку дітей. Він мав змогу вчасно допомогти відстаючим учням.

Формування морально-етичних почуттів і водночас засіб розумового розвитку відбувається саме під час створення казок. Твір, казка стали для дитини першою сферою творчості, в якій вона утверджувала свої здібності, пізнавала себе, переживала почуття гордості від того, що

створює. Через творчість розкривався духовний світ найслабших учнів, котрі до цього знаходились у тіні інших. Тому гуманіст писав: «Творення казки – найщасливіші хвилини мого духовного спілкування з дітьми, а для них – незрівнянна радість мислення. У казці дитина утверджує свою гідність мислення» [2].

Велику увагу приділяв ролі батьків у вихованні підростаючого покоління. Він був одним з перших радянських педагогів, які зайнялися розробкою цієї важливої проблеми. Вніс багато нового в розробку проблеми сімейного виховання, удосконалюючи і далі розвиваючи традиції народної педагогіки, адже розумів важливість сім'ї в розвитку і долі майбутньої особистості. В.О. Сухомлинський вважав, що світ прекрасного для дитини починається в родині: «тонкість відчуття, емоційна сприйнятливність, вразливість, чуйність, співпереживання, проникнення в духовний світ іншої людини – все це досягається насамперед у сім'ї « і для дитини найбільш дорогим близьким істотою є мати. Культ матері, для Сухомлинського – це результат серйозних роздумів про необхідність зв'язку поколінь, про передачі духовної культури. Розвиваючи культ жінки-Матері, започаткований у вітчизняній педагогіці Т.Г. Шевченком, В.О. Сухомлинський на практиці розробляє систему роботи з утвердження цього культу в духовному житті дітей [1].

Трудовим традиціям приділялася особлива увага у його педагогічній системі. Дітей навчали правилам поведінки прийнятним у народі. Педагог максимально наближав оточення, в якому спілкувалися діти поза школою, до тієї, в якій грали, трудилися і розважалися діти народу.

Виховна система спонукала його учнів шанобливого ставлення до традицій, звичаїв народу через мову. Вважав, що найвища і свята місія народного педагога – навчити молоде покоління шанувати все створене попередніми поколіннями. Основна його вимога до педагога-вихователя, – це любов до дитини. Вона повинна бути в основі педагогічної діяльності як сила, що здатна впливати на духовний світ дитини. Він писав: «Педагог без любові до дитини – все одно, що співак без голосу, музикант без слуху, живописець без почуття світла. Не можна зрозуміти дитину, не люблячи його» [3].

Проаналізувавши праці педагога, можна зробити висновок, що спадщина В.О. Сухомлинського є по-справжньому народною, адже в його працях творчо переосмислено спадщину багатьох видатних педагогів минулого, починаючи з Аристотеля, і врахований досвід народної педагогіки. В останніх книгах Сухомлинського, а також в його останніх статтях червоною ниткою проходить думка про необхідність відродження прогресивних педагогічних традицій народу, про широке впровадженні їх в сім'ю і школу.

На досвід народного виховання і широко використовували приклади з народної педагогіки як вираз народної мудрості більшість педагогів

різних часів і народів. У своїх творах вони спіралися, і прийшли до розуміння того, що народне виховання повинно знаходитися в основі формування особистості членів людської спільноти.

Отже, своєю педагогічною діяльністю В.О. Сухомлинський підтвердив велике значення народної педагогіки як потужного засобу формування і виховання молоді на прикладі залучення до загальнолюдських цінностей.

Список використаних джерел:

1. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори: в 5 т. – Т. 1. – К. : Рад. шк., 1977. – С. 55-209.
2. Сухомлинський В.О. Про роль казки у вихованні та навчанні дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/9149/1/apnvlor_2012_9_14.pdf
3. Народна педагогіка в педагогічній діяльності В.О. Сухомлинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/1/Downloads/Nz_p_2013_123\(1\)_14.pdf](file:///C:/Users/1/Downloads/Nz_p_2013_123(1)_14.pdf)

Ван Юечжи

аспірант,

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ВИТОКИ СТАНОВЛЕННЯ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ КИТАЮ

Проблема музичної освіти у Китаї є актуальною у зв'язку з тим, що дитина повинна бути всебічно розвинена. Гармонійному розвитку дитини сприяє як фізичне так й естетичне виховання. Естетичне виховання у дитини можна розвинути завдяки проведенню уроків музики у школі.

Аналіз дослідженої літератури свідчить про те, що питання музичної освіти початкової школи Китаю не розглядався радянськими науковцями. Дослідники лише торкалися загальної музичної культури Китаю, серед яких можна назвати Ф. Арзаманова, І. Лисевича.

У китайській науці питання музичного виховання розглядалося такими дослідниками: Ван Юйхе, Ван Юй І, Ма Да, Цюй Баокуй тощо.

Система музичної освіти в Китаї починає формуватися в перші роки ХХ століття. Вперше включення музики як дисципліни в програму загальноосвітніх шкіл зафіксовано 8 травня 1907. Про це свідчить